
JEDAN

Prvi put sam se sreo sa Hanberijevima kada me je Karis, sestra Adama Hanberija, pozvala na zabavu povodom svog osamnaestog rođendana. Pozivnica je glasila ovako:

*Karis Hanberi
vas poziva na proslavu svog osamnaestog rođendana
u Egiptu
u subotu, 21. jula u 20 sati
Obezbeđen prevoz za povratak u zoru.
Molim vas, obavestite me o dolasku.*

„Gde je ovo?“, pitao sam Adama.

„Šta gde je?“

„Gde je Egipat?“

„Tamo gde mi živimo“, odgovorio je posle kraće pauze.

„Otkud takvo ime?“

„Ne znam. Svi ga oduvek tako zovu.“

„A kako čovek da stigne do tamo kad nigde ne piše gde se nalazi?“

Nije bilo ni adrese ni nekakve mape niti bilo kakvih uputstava. Čak ni broj telefona.

„Svi znaju gde je to“, odgovorio je Adam.

Adam Hanberi i ja imali smo sobu do sobe u studentskom domu. Neobjašnjivo sam slutio da je drugačiji od mene, ali sam na te razlike gledao kao na nekakve ukrasne detalje; smatrao sam da naše studentske osobine lebde između nehotičnog sveta detinjstva

i otvorenog puta ka svetu odraslih, te da su samo privremeni vid samodoterivanja. Bili smo poput livade u punom cvatu, ustalasila masa istodobnih glava čije su stabljike i korenje u tom trenutku bile skrivene od pogleda. Druge dve sobe na našem spratu pripadale su dvema devojkama Fioni i Džulijet, koje su govorile glasovima punim zajedljive otmenosti, ali su u suštini bile ljubazne, osim kada je u pitanju bilo zajedničko kupatilo. Tada su do izražaja dolazile njihove nemilosrdno oštroomne kritičke moći, kojima su, sada shvatam, biološki opremljene i koje su, kako su bivale starije, nesumnjivo prerastale u vidljive odlike jednog društvenog tipa. Na kraju godine Fiona i Džulijet napisale su nam pismo i prikačile ga na vrata Adamove sobe:

Dragi momci, pisalo je,

Zbog sažaljenja koje osećamo prema vašim budućim komšijama na sledećoj godini, pomislile smo da bi vas možda mogla zanimati poneka istina o vama, pošto vas očigledno niko nikada nije dovoljno voleo da bi vas podučio kako da ne zgražavate i ne užasavate ljude. Očigledno je, takođe, i da ne postoje nikakvi izgledi da ćete vas dvojica ikada imati devojke koje bi vam mogle reći da – ukoliko želite da vas ljudi vole – ne bi bilo loše da ne perete suđe u kadi, ili da bar istu potom oribate kako onaj ko posle vas uđe u kupatilo ne bi pomislio da je nabasao na scenu iz filma TEKSAŠKI MASAKR MOTORNOM TESTEROM! Uz to, da ne ostavljate stidne dlačice u lavabou da se ljudi ne bi pitali kako su tu dospele. Uspele smo da izbrojimo čak deset – stvarno grozan prizor dok pokušavate da operete zube. E, kad smo već kod toga... Jesu li se vas majke odrekle odmah po rođenju ili su samo zaboravile da vas obaveste da je koristiti tuđu četkicu za zube nehigijenski i krajnje nepristojno, a da se u današnje vreme graniči sa kriminalom. Jeste li vi čuli za SIDU?! Doduše, kad malo bolje razmislimo, nekako ste uvek sumnjivo bliski.

Međutim, s druge strane, pederi su uvek čisti i uredni. Da mi ovo nismo otkrile neku dvostruku igru? Mislim da bi bilo u redu da nam sve lepo kažete.

Vaše Fifi i Džuls

Nekoliko godina kasnije sreo sam jednu od njih na nekoj žurki. Na moje iznenađenje, izrazila je duboko žaljenje zbog tog pisma. Ja sam ga do tada već bio zaboravio, ali činilo se kao da ona skoro ni o čemu drugom od tada nije razmišljala osim koliko se glupo i jadno ponela pišući to pismo. Rekoh joj da ne vidim razloga za toliku uznemirenost jer sve ono što je u njemu napisala bilo je u suštini tačno. Ko zna zašto, ali ova moja primedba još više je pojačala njeno kajanje. Sećam se kako sam jednom prilikom, pogrešno smatrajući da nije unutra, otvorio vrata njene sobe da joj ostavim pristiglu poštu i zatekao je potpuno голу u cipelama sa visokim potpeticama i nekim komadima egzotičnog donjeg veša koji je upravo zakopčavala. Izvinio sam se i privukao vrata, ali ona me je pozdravila uputivši mi široki konjasti osmeh domaćice zabave, te joj ustreptalog srca uručih pisma. Ona druga devojka, njena drugarica, stalno je pričala o svojoj majci koja je bila pravi tiranin i koja ju je čudno kinjila, jednom je čak prijavivši upravniku koledža što je noć provela sa dečkom, iako nisu postojala pravila koja su to zabranjivala.

„Zar ne misliš da je to malo prepotentno?“, upitao sam Adama.

„Ne baš“, odgovorio je on.

„A šta je s ljudima koji ne znaju gde je to? Šta oni da rade?“

„Pre bih rekao da to ukazuje upravo na suprotnu stvar. Po tome se može pretpostaviti da je pozvala samo ljude koji su prijatelji mojih roditelja.“

„Mene čak nikad nije ni srela“, rekao sam, mada u to vreme nisam imao običaj da odbijam pozive na zabave. „Zašto bi pozvala nekoga koga nikada nije upoznala?“

Odvezli smo se na zabavu Adamovim kolima koja su bila u takvom raspadu da su vrata bila vezana kanapom, pa smo morali da ulazimo i izlazimo kroz prozor. Kada vas ljudi vide da to radite, jasno je da odmah pomisle da im se pred očima odvija nešto nezakonito, mada nikad nisu mogli tačno da ustanove šta konkretno. U kolima je bilo toplo i mirisalo je na užeglo, a trulež koja se uvukla u patosnice i tapacirung činila je vazduh u kolima otužnim i teškim, emitujući toplotu u procesu sazrevanja i raspadanja. Često sam se u Adamovim kolima osećao ušuškano i zaštićeno. Vozeći se u njima osećao sam se kao da me u toplim ustima punim zadaha nosi dobroćudna životinja. Krenuli smo južno, a onda zapadno od Bristola da bismo se potom više od sat vremena vozili uskim drumom koji se lenjo protezao duž obale i pružao nam s vremena na vreme priliku da ugledamo mramorno more. Taj put je bio nalik nesuvisloj, rasplinutoj rečenici koja nikako da prenese neku poruku ili dođe do smislenog zaključka. Pod olovnim, sivim letnjim nebom put je vodio pored razuđenih farmi i polja, pored nepokretnih stada zanetih ovaca i krava, pored seoskih dvorišta po kojima su ležali blatnjavi kosturi raznih poljskih mašina, pa pored novih farmi, poljâ i sela, čiji se broj nije ni povećavao ni smanjivao, već ih uvek bilo manje-više isto. Postepeno mi se nametnulo jedno osećanje koje mi se u to vreme često javljalo, osećanje da mi je život slučajno skrenuo sa pravog puta i da sam izgubljen i daleko od svog doma. U to vreme je naizgled postojao neprestani rizik da se tako nešto obistini; kao da je čitavo moje postojanje bilo jedna sobica u ogromnoj, zamršenoj zgradi; na kraju svakog dana preda mnom je stajao novi izazov – pronalaženje puta do svoje sobe. Postajalo mi je neprijatno od Adamovog gaženja po gasu. Jezdio je po samoj ivici krivudavog puta s neobjašnjivom upornošću. Pogledom sam ispraćao svaki prilazni put pored kog smo prošli, zapažajući krajičkom oka u senovitim, nečujnim pritokama duboku nepoznanicu punu nade, koja poput mračne vode čeka u podnožju neodoljive

padine. Imao sam osećaj da se Egipat ne nalazi na kraju nekog od ovakvih prilaznih puteva. Tutnjali smo pored njih bez osvrtnja. U tom trenutku mi je prošlo kroz glavu šta znači privilegija: šta je svet koji postoji mimo sveta koji nam je nadohvat ruke.

Posle nekog vremena izbili smo na jedan proplanak i pred nama se ukaza udolina, zelena i pošumljena, oivičena mirnim morem. Sivo, zgusnuto nebo ostalo je za nama, nezainteresovano i posustalo, dok se pred nama protezao divan plavi luk koji je obuhvatao sve pod sobom. Gradić se šćućurio oko malog zaliva, a sunce je bacalo senku na njegove građevine zbog koje je izgledao kao skiciran, neobičan, kao gradić od dečjih kocki sa živopisnim brodićima u luci i kućama pljusnutim po brdu iznad nje.

„Ovo je Doniford”, reče Adam. Ispravio se u sedištu i primakao lice šoferšajbni.

„Treba li da sam i za njega već čuo?”

„To je jedno urnebesno mesto.”

Često će mi Hanberijevi kasnije ponavljati kako je Doniford *urnebesno* mesto. Ni sad ne znam šta su hteli time da kažu, nažalost, jer sam ubedjen da su to govorili samo zbog posetilaca poput mene.

„Znači li to da u njemu nema nijednog paba?”

„Naravno da ima pab.”

Otišli smo u pab s pogledom na malu luku, do kog se Adam dovezao autom širokim drvenim šetalištem i parkirao ga pred samim ulazom, što se pokazalo krajnje mudrim sat vremena kasnije kada smo morali da preturamo po smrdljivom autu u potrazi za novcem da bismo platili piće. Potom smo se kroz prozor opet uvukli u auto naočigled grupice ljudi koja se okupila na šetalištu oko njega. Nije bilo nikakve komunikacije između Adama i tih ljudi. Jedino što je nagoveštavalo da ga prepoznaju bila je samouverenost kojom ih je ignorisao. Projurio je šetalištem i bučno protutnjao kroz gradić dok je kroz otvoren prozor ulazio vetar i ludački mlatarao

krajevima njegove otkopčane košulje koja ga je udarala po suncem obasjanom vratu. Kao da se u njega uselio duh osionog konjanika. Vozio je sve brže, te su kuće izgledale kao da su nagnute na jednu stranu, kao veliko drveće koje će pasti na mahnito ustalasani put pred nama.

„Moram da razvijem brzinu zbog brda”, vikao je pokušavajući da nadglasa buku motora.

Prošli smo kroz Doniford i izašli iz njega da bismo se našli na uskom putu koji se strmo peo ivicom ogromne livade koja se prostirala izvan grada. Auto je bio u nekakvom bestežinskom stanju, kao da se odvojio od zemlje i poleteo. Bacio sam pogled na Adama i prvi put osetio nametljivo javljanje onog procesa koji sada veoma dobro poznajem. To je onaj proces kojim svesrdno odobravanje biva lagano pokopano uzajamnim optuživanjem. Čvrsto stiskajući volan, lica pozlaćenog sunčevim zracima sa zapada, Adam Hanberi je ličio na demona. Razlog zbog kog je tako izgledao bila je činjenica da je išao kući: bio je povezan sa zemljom; najednom je postao jednostran, zlurad, samoživ. Osećao sam kako se odvaja od mene, kao da se odlepljuje od predašnjeg iskustva. Shvatio sam da sam ostao sâm sa sobom. Auto se skoro sasvim zaustavio dok smo prilazili vrhu uzbrdice, jedva se nekako uspuzao, a onda se trijumfalno stušio niz kratku nizbrdicu pre nego što je opet zagrizao novi uspon. Zeleni proplanak je blistao na suncu. Haotični pejzaž pored obale ustupio je mesto veličanstvenom pejzažu neprepoznatljive raskoši. Kao da smo se vinuli u oblake i stigli pred vrata nekog drugog sveta. Trava je bila kao pliš, a senke modre poput mastila. Tog zlatastog dana sve je ličilo na sliku koju je neko naslikao po sećanju: i ovce i konji, i polja i ograde; ovičeni svojim malim oreolima svetlosti izgledali su kao da ih se neko prisetio ili ih video u snu. Negde nasred brda, svetlucajući kao da su okružene vodom, nalazile su se dve čudne uzvišice u obliku prave piramide.

Put je potom vodio kroz par oronulih kamenih stubova i pretvorio se u izlokani puteljak s utabanim kamenjem i komadićima cigli. S jedne strane puteljka nalazile su se dve nove sive građevine nalik na fabrike. Sa druge, bujna zelena strana brda pružala su se u nedogled. U daljini, videla su se stada ovaca nalik belim oblacima koji su se kretali i okupljali oko debelih stabala zelenog drveća.

Upitah Adama: „Šta vi uzgajate?”

„Ovde gore ne može ništa da se gaji”, podrugljivo mi je odbrusio. „I suviše je visoko. Koliko su samo novca i vremena ljudi protraćili pokušavajući da pronađu žitarice koji bi uspevale na brdskim farmama”, nastavio je kao da sam ja lično bio kriv za tu bruku. „Jedino što ima smisla uzgajati na brdskim farmama jesu ovce. Jedino ćeš njih videti u Egiptu. Oduvek je tako i tako će i ostati.”

Truckali smo se još nekih petsto metara pre nego što smo stigli do jezerceta koje je meditiralo okruženo drvećem, a iza njega se nalazio niz starih zgrada – kružnih, četvrtastih, oronulih, nekih koje su ličile na staje – na čijem kraju je stajala velika kuća. Bila je bela i nezaštićena, i gledala je kao da je nagnuta nizbrdo prema moru. Spoljne zgrade bile su napravljane od mekšeg zlatastog kamena i izgledalo je kao da su iznikle iz nje da bi joj ublažile strogi izraz, u neravnomernom nizu stepeništa i lukova sve do jedne oronule kupaste građevine trulog krova. Pilići su kunjali u prozorima bez okana. Pred kućom se pružao zeleni travnjak izbušen obručima za kriket¹. Kroz otvoren prozor u kola je ulazio vruć vetar. Dok je prolazio kroz drveće, zvučalo je kao uzburkano more.

Adam reče: „Stigli smo.”

Rekao je to sa uzdahom, kao da podleže neodoljivoj moći večitih zakona. Motor automobila se pucketajući hladio. U crnom

---

¹ *Igra na travi u kojoj igrači maljevima pokušavaju da proteraju loptu kroz obruče zabodene u zemlju. (prim. prev.)*

prozorskom ramu gde su ležale debele crvenobraonkaste kokoške najednom ugledah lice. Bledo lice nekog dečaka.

„Ko je ono?“, upitao sam Adama.

„Gde?“

„Tamo gore, kod pilića. Gledao je u nas.“

Lica više nije bilo; umesto njega se videla mračna praznina zapuštene unutrašnjosti.

„To je verovatno bio Brendon“, rekao je Adam. „On se uvek tamo šunja.“

„Ko je Brendon?“

„Moj brat. Hajde, idemo.“

Izvadili smo torbe iz kola i zaputili se iza kuće, kroz niz lukova do malog dvorišta gde je debeljuškasti psić skakutao šeneći po popločanoj stazi, a potom kroz niska vrata pravo u kuću. Iz kuće je odnekud zalajao drugi pas. Našli smo se u svežem, zamračenom predvorju s pločicama, prenatrpanom tamnim nameštajem. Čuo sam kako neko govori.

„... belog vina samo šest.“

„Šest? Pol, nije valjda da ih ima svega šest? Zašto nisi kupio još vina?“

„Neću da mi se nacvrcaju. Ne želim nacvrccane tinejdžere na svom imanju“, rekao je čovek.

„... mleko i da igraju kolo.“

„Problem je u tome što onda povraćaju.“

„... da pomisliš da treba da piju bezalkoholna pića.“

„Belo vino i *jeste* bezalkoholno piće“, reče onaj čovek s izvesnom rešenošću u glasu.

„Htela sam da napravim *kir*².“

„Dušo, kaže da je htela da napravi *kir*.“

„*Kir* je žensko piće.“

---

² *Kir* je koktel koji se pravi od likera od ribizle i belog vina. (prim. prev.)

„Rekla sam ti. Rekla sam ti da sam htela.”

„Da nema Džasper belog vina? Dušo, idi pitaj Džaspera.”

„Neću da pitam Džaspera.”

Ušao sam za Adamom u veliku prostoriju s niskim svodom. Ceo zid naspram vrata činilo je ogromno ognjište visoko toliko da u njega može stati odrastao čovek, a široko dvaput toliko. Na sredini sobe nalazio se sto koji je izgledao poput velikih vrata postavjenih na debele drvene noge. Njegova ishabana površina trenutno vas je hipnotisala. Bila je puna ožiljaka i izglancana kao koža, i činilo se kao da se blago leluja, kao da je živa, kao da se u sobi moglo osetiti prisustvo nečeg živog. Po zidovima je bilo svega i svačega, na policama, stalcima i čivilucima, stvari poređane jedna na drugu, obešene, nanizane, sve različite i obasjane svetlošću, složene po određenom redu, tako da je soba odisala atmosferom nekog ekscentričnog muzeja. Za stolom su sedele dve žene i jedan muškarac. Drugi muškarac stajao je kraj crnih čeljusti kamina dok mu se kraj nogu izvalio pas sive oštne dlake. U drvenom okviru otvorenog prozora sedela je jedna devojka. Vreo, razigran dan ostao je utamničen iza nje, iza stakla. U kratkom trenu, dok još nisu primetili naše prisustvo, imao sam utisak, zbog načina na koji su se rasporedili po sobi, da sam ušao u neku dramu, u pozorište. Bio sam navikao na veseli, bezbrižni krug svojih vršnjaka koji je hrlio u svet poput nekakve brze, uzburkane tečnosti koja se širi sve dok joj se nešto ne ispreči na putu. Ljudi koje sam zatekao u kuhinji nisu bili takvi: u njihovom telesnom prisustvu razaznao sam zdence motivacije, duboko iskopane u zemlji ispod njih. Izgledali su kao da se nikada neće pomeriti sa svojih mesta, kao muzičari sa gudalima u rukama, zatečeni u važnom trenutku.

„Gle, šta nam je vetar doneo”, rekla je devojka.

Dve žene za stolom bile su istih godina, rekao bih poznih četrdesetih. Jedna je bila crnka, a druga plavuša. Bile su različite, a opet

iste. Bilo je nečeg misterioznog, nečeg zavereničkog u njihovom izgledu. Ličile su na dve veštice ili na dva lika iz bajke.

„Sad pošto su muškarci stigli, zabava može da počne”, izjavila je plavuša. „Samo su nam još bili potrebni muškarci da posluže kao katalizatori. Sad možemo da razvijemo naš zanos.”

„Otišao je i kupio tri bačvice crnog piva”, rekla je crnka. „Zar to nije kraj? Ne misliš li da je to kraj?”

Crnka je bila visoka i mršava, sva četvrtasta i sastavljena iz složenih delova poput nekog komada pribora za matematičke proračune. Bila je kratko podšišana, a ten joj je bio žućkast i bez sjaja. Njeno čitavo lice nekako je bilo izvučeno nadole: nos je bio povijen, usta opuštena na krajevima, a oči blago zakošene prema jagodicama: lice ožalošćene osobe, nekoga kome su lagano tonule sve lađe.

„Tri bačvice crnog piva za letnju zabavu”, ponovila je smrknuto. „I šest flaša belog vina.”

„Nismo se tako dogovorili”, kazala je plavuša. Govorila je glasno, otegnuto, kao da neprestano govori i osmehuje se krajem usana. „Uopšte nismo to imali u planu.”

„Ovo je Majkl”, predstavio me je Adam.

Gledali su u mene dok mi je Adam govorio njihova imena. Nisam ih zapamtio: prolazila su pokraj mene i suviše brzo, kao senke ptica. Jedino je ime čoveka koji je stajao kraj kamina, Pol, uspelo da nađe put do mojih ušiju. Još jedan čovek je sedeo za stolom, ali nisam bio siguran koji je od njih bio Adamov otac.

„Da li bi *ti* kupio tri bačvice crnog piva za letnju zabavu?”, obratila se crnka meni. „Možda i bi, budući da si muško. Žene ga svakako neće piti. Tako ti je to kada ostaviš da se za piće pobrinu muškarci. Oni samo misle na sebe, zar ne?”

„Imamo vino”, reče plavuša. „Ne zaboravi na vino, Vivijan. Lepo ćemo ga razmeriti, sestri na travu i piti iz cvetova ljutića.”